[א]וחכמים אוסרין דברי ר' יהודה אמר לו ר' יוסי לא בזה התיר [א]עקביא בן מהללאל אלא (א) שער [א] בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך מת בזה עקביא בן מהללאל מתיר [ב]וחכמים אוסרין [ג]צמר (ב) המדולדל בבכור את שנראה (ג) עם הגיזה מותר ואת שאינו נראה עם הגיזה אסור: גמ' [ב] מכלל דאסר השתא במת שרי שחטו מיבעיא אלא [ג] לא בזה התיר עקביא וחכמים אוסרין (ד) שחטו דברי הכל שרי כי פליגי במת אמר רבי אסי אמר ריש לקיש מחלוקת בשהתירו מומחה דמר סבר גזרינן דלמא אתי לשהוייה ומר סבר לא גזרינן אבל לא התירו מומחה דברי הכל אסור מתיב רב ששת [ד]בעלי מומין אוסרין בכ"ש ורבי יוסי אומר [ד] יבקר והוינן בה מאי יבקר אלימא דבעל מום הוא ולישקליה מכלל דתנא קמא אמר [ב]לאו (ה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכא [ה]בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבו בגיזי חולין ומאן תנא קמא רבי יהודה היא דאמר [ה] נשחטו אסרי רבנן ורבי יוסי לטעמיה דאמר [ו] נשחטו שרו רבנן וקתני יבוקר מאי יבוקר לאו [ז] אי מום קבוע אי מום עובר הוא אף על גב שלא התירו מומחה אמר רבא לא יבוקר אי התירו מומחה אין ואי לא לא כי סליק רבין אמרה לשמעתא קמיה דרבי ירמיה אמר [ג]בבלאי טפשאי משום דיתבי בארעא דחשוכא אמרי שמעתא דמחשכן לא שמיע להו הא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מחלוקת בשבדק ולא מצא וקמיפלגי בפלוגתא דר"מ ורבנן [ד]דתנן [ו]שהיה ר"מ אומר כל דבר [ח] שהיה בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד [ט] שיתוודע הטומאה [ו]וחכמים אומרים חופר עד שמגיע לסלע או לבתולה [י] ר' אסי אמר רבי יוחנן מחלוקת כשבדק ומצא וקמיפלגי בפלוגתא דרבי ור"ש בן גמליאל דתניא [ה]שדה שאבד בה קבר [יא] [ז]נכנס בתוכה טמא נמצא בתוכה קבר נכנס לתוכה טהור שאני אומר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר תיבדק כל השדה כולה ור' אסי מאי טעמא לא אמר כרבי חייא בר אבא אמר לך בשלמא גבי טומאה אימר בא עורב ונטלה בא עכבר ונטלה אלא הכא בכור בעל מום להיכא אזיל ואידך אימר מום עובר הוה ואיתסי ורבי חייא בר אבא מאי טעמא לא אמר כר' אסי אמר לך בשלמא שדה דרכה למיקבר בה [יב] כי היכי דקבר בה האי קבר אינש אחרינא אלא קדשים כיון דבדקו לן וקיימי דרכייהו למיפל בהו מומא ואידך אגב דמנגחי אהדדי שכיח בהו מומא מיתיבי התולש צמר מבכור תם [ח]אע"פ שנולד בו מום ושחטו אסור טעמא דתם

הא

וחכמים אוסרין. דאי שרית צמר הנושרת מחיים אתי לשהויי לבכור כדי שתשיר צמר כל שעה ואתי ביה לידי תקלה שיגזוז ויעבוד בו ופסולי המוקדשין אסירי בגיזה ועבודה כדאמרינן בפירקא דלעיל (ו:) תזבח [דברים יב] ולא גיזה: **לא בזה התיר עקביא.** מפרש בגמ' [כו.] מאי קאמר: **ואח"כ מת.** [יג] לא נשחט: **המדולדל.** שנתלש מן העור אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו נופל: **את שנראה עם הגיזה.** כשישחטנו ויגזזנו לאחר שחיטה יהא צמר מדולדל שוה עם שאר הגיזה ואינו נראה [יד] כשפירש הימנה מותר כשאר הגיזה: **ושאינו נראה עם הגיזה.** שיצא חוץ יותר מדאי וניכר לכל שמודלדל הוא מן הגיזה [טו](ו) כמי שנשר לגמרי קודם שחיטה. וסתמא כרבנן דפליגי עליה דעקביא: **גמ' מכלל דאסר.** בתמיה. השתא במת דאותו צמר המחובר בו אסור דבעי קבורה היכא דנשר ומונח בחלון שרי: **שחטו.** דצמר המחובר בו שרי מיבעיא דמונח בחלון נמי שרי אליבא דעקביא: **אלא.** להכי קאמר לא בזה התיר עקביא [טז] משום וחכמים אוסרין: **בשהתירו מומחה.** לבכור קודם נשירת הצמר דרבנן סברי גזירה אי שרית ליה צמר בהנאה דלמא אתי לשהוייה כדי שתהא הצמר נושרת הימנו בין כך ובין כך אתי לידי גיזה ועבודה הלכך אע"ג דהתירו מומחה אסור ועקביא סבר כיון דהתירו מומחה תו לא משהי ליה: **דברי הכל אסור.** דהוה ליה כתם ובתם עקביא מודה כדאמרי' לקמן דאי אמרת שרי צמר אתי לשהוייה שלא יקריבנו ונוח לו בכך שבין כך ובין כך יפול בו מום ומפקע ליה מקדושת מזבח ועוד דכיון דלא התירו מומחה קודם נשירה אכתי לא הוה ביה שום צד היתר: **אוסרין בכל** [יז] **שהוא.** אם נתערב אחד מהן באלף תמימים כולן אסורין למזבח: **מכלל דתנא קמא סבר לא.** בתמיה. כיון דמכירו מאי ספיקא איכא: **בגיזת בכור בעל מום.** שנשרה מחיים והניחה בחלון: **יבוקר.** אם מום קבוע הוא ישחטנו ויהא הכל מותר: ור' יהודה סבר ליכא תקנה בשחיטה. אלמא לרבנן אליבא דר' יוסי דשרי בשחטו ליכא חילוק בין התירו מומחה קודם לכן בין לא התירו מומחה קודם לכן דהא הכא קתני עדיין יבוקר ומדרבנן בשחטו אין חילוק לעקביא נמי במת אין חילוק בין התירו ללא התירו דהא עקביא לא מפליג בין מת לשחוט: **אמרה לשמעתא.** דרב נחמן: **מחלוקת.** דת"ק ור' יוסי בבעלי מומין חיין ממש שנתערבו באחרים וכשבדק ולא מצאו לבעל מום: **לעולם הוא.** בחזקת טומאה אם לא נמצא הקבר שנאבד בשדה אף על פי שנבדק כל השדה בטומאתו הוא. והכא נמי כיון דלא נמצא הבעל מום כולן אסורין ותנא קמא כר"מ ור' יוסי סבר יבוקר ודי לו אפי' לא נמצא כחכמים [יח]: **חופר.** בודק עד שמגיע לסלע דודאי מאותו סלע ולמטה לא נעשה קבר שקשה הוא: **או לבתולה.** עד שימצא קרקע קשה שלא [יט] עבדה: **בשבדק ומצא.** הבעל מום ותנא קמא דאסר לכולהו חייש שמא זה שנמצא בעל מום אחר הוא וכל האחרים צריכין בדיקה ור' יוסי סבר יבוקר בבקור סגי [כ] מרישא וכיון דמצא הך [כא] ליכא ספק תנא קמא כר"ש ורבי יוסי כרבי: **בשלמא גבי טומאה.** אמרי רבנן בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה ודיו משום דאי נמי לא משכח לה איכא למימר עורב או עכבר נטלה אבל הכא אפי' רבנן אוסרין דבעל מום להיכא אזל ובכי האי גוונא לא הוה שרי ר' יוסי: **ואידך.** רבי חייא בר אבא: **בשלמא שדה.** אמר רבן שמעון תבדק דדירכא למיקבר בה כו': **דירכייהו למיפל בהו מומא.** בתמיה. ובכי האי גוונא לא הוה אסר תנא קמא: **ואידך.** רב אסי:

הא

בתולש פליגי כדמוכח בסוף פירקין (דף כו.) [כב] דשרי [ו](ר"ע) מכלל כי אסרי רבנן מדרבנן [כג] ואפי' בעולה תמימה לא מיתסרא הגיזה אלא מדרבנן כדמוכח לקמן גבי תולש צמר מעולה תמימה [כד] והא דפריך תולש מי איכא למאן דשרי היינו מדרבנן כדפי' שם בקונטרס משום דרשע הוא ועוד קשה [כה] בההוא דחולין למה לי קרא דם פסולי המוקדשין דשרי בהנאה והלא אף בקדשים דם מותר בהנאה משנעשית מצותו והתם דליכא מצוה למה יהא אסור ועוד מאי קאמר הואיל ואסירי בגיזה ועבודה והא לאחר שחיטה מותר לגזוז ולעבוד דמזביחה ואילך הכל מותר והתם בדם שחיטה איירי וחלב נמי [כו](ז) לא אסרינן מדכתיב בשר (אלא) מחיים ולא לאחר שחיטה כמו למאן דדריש לעיל בפ' שני (דף טו:) אין לך בהם היתר אכילה אלא משעת זביחה ואילך ועוד דשרי לכולי עלמא מדבעי למילף היתר חלב בפרק קמא (לעיל ו:) מדאסר רחמנא חלב של פסולי המוקדשין ולא קאמר דאיצטריך משום דהוה דלאחר שחיטה ומיהו מצינו למימר דאיצטריך קרא [כז] תשפכנו כמים משום דם שיצא קודם שחיטת רוב אבל מ"מ קשה מהא דשמעתין ואומר רבי דס"ד למיסר [כח] כמו [ח](חלב והוו בשר) וה"ה בשר ולא דם ולא דמי לגיזה [כט] דשמא דגיזה מתזבח נפקא דמשמע תזבח ולא תגוז אבל כאן ואכלת בשר כתיב (דברים יב) משמע בשר תאכל ולא חלב ודם ולאסור [ל] אפי' בהנאה אע"פ שהדרשה אינה מיוסבת על הדם [ט] כמו חלב דשרי באכילה [לא] הוא והא דלא מייתי התם בשר ולא חלב אלא תזבח ולא גיזה ריש מילתא נקט ועוד ניחא ליה לאתויי איסור גיזה [לב] אפי' לענין מלקו' כמו מתחלה קודם [י] שנפלו [כ](דתנן) [ל] הגוזז והעובד סופג ארבעים וכיון שהחמירה בו תורה [לג] כל כך [מ] ה"א לדרוש קראי לחומרא בשר ולא חלב ודם אי לאו כמים וכן מוכח בפרק קמא (לעיל ו:) דהא דדרשינן בשר ולא חלב לא שיהא אסור לחלוב דבעו למידק מינה היתר חלב מדגלי רחמנא גבי פסולי המוקדשין בשר ולא חלב הא לחולין שרי שמע מינה דלאסור החלב שנחלב אתא קרא:

התולש צמר מבכור תם. במסקנא דשמעתין מפרש דלאו דוקא תולש דה"ה נתלש ולא נקט תולש אלא משום סיפא דקתני בה תולש משום רבותא דעקביא:

עין משפט
נר מצוה

מו א ב מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יא [ופ"א מהל' מעילה הל' י] סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שח סעיף א:

מז ג מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יב טוש"ע שם סעי' ב:

מח ד מיי' פ"ג מהל' איסורי המזבח הלכה יב:

מט ה מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יג סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סימן שח סעיף ד:

נ ו מיי' פ"ט מהלכות טומאת מת הלכה י:

נא ז מיי' שם פ"ח הלכה א:

נב ח מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יא סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שח סעיף א:

◆

שיטה מקובצת

א] שער בכור בעל מום: **ב]** גמ' לא בזה התיר עקביא מכלל: **ג]** אלא ה"ק לא: **ד]** אומר יבוקר והוינן בה מאי יבוקר אילימא יבוקר אותו בעל מום אם איתיה ולישקליה והנך לישתרי מכלל: **ה]** דאמר בשחטו אסרי: **ו]** דאמר בשחטו שרו: **ז]** לאו יבוקר במומו לחכם אי מום קבוע שרי אע"ג תיבות אי מום עובר נרשם על כל תיבה קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: **ח]** דבר שהוא בחזקת: **ט]** שיתודע לך הטומאה היכן היא וחכמים אומרים בודק עד שמגיע: **י]** לבתולה ורב אסי: **יא]** קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס לתוכה: **יב]** בה אמרינן כי היכי כו' קבר בה איניש: **יג]** מת שלא נשחט: **יד]** נראה כפורש הימנה. נ"א כמי שנשר הימנה: **טו]** הגיזה אסור כמי: **טז]** עקביא ומשום חכמים נקטיה הס"ד ומה"ד שחטו דברי הכל שרי דמיגו דמהניא שחיטה לאותו צמר המחובר בה מהניא נמי לתלוש ומונח בחלון הס"ד ומה"ד מחלוקת דעקביא וחכמים בשהתירו: **יז]** בכל שהן קס"ד אם: **יח]** כחכמים דאמרינן בודק עד והד"א: **יט]** שלא היתה עבודה הס"ד: **כ]** על תיבת מרישא נרשם קו למעלה להורות כי ראוי למחקו: **כא]** הך תו ליכא: **כב]** פירקין ושרי עקביא: **כג]** מדרבנן דוקא ועוד דאפילו: **כד]** תמימה מהו והא דפריך עלה: **כה]** קשה בההיא דחולין ל"ל קרא למשרי דם: **כו]** נמי דאסרינן מדכתיב בשר היינו מחיים ותיבת אלא ל"ש: **כז]** קרא דתשפכנו כמים: **כח]** למיסרי דם כמו חלב משום דדרשינן בשר ולא חלב בשר ולא דם והוא הדין: **כט]** לגיזה דשרי דגיזה: **ל]** ולאסור הדם אפילו בהנאה אתא ולאכילה לא איצטריך אף על פי: **לא]** באכילה ומ"מ דם נמי בר אכילה היא: **לב]** גיזה דחמיר אפילו לענין כו' קודם שנפסלו כדתנן הגוזז והעובד סופג את הארבעים וכיון: **לג]** תורה בפסולי המוקדשים כל:

◆

רבינו גרשום

וחכמים אוסרים. הואיל ונשר מחיים בפסולי המוקדשין אסורין בגיזה ובעבודה: אמר לך ר' יוסי כו'. בזה עקביא בן מהללאל מתיר אע"ג דהצמר שעל גביו טעון קבורה האי דנשר מחיים מותר וחכמים אוסרים: השתא במת אע"ג דטעון קבורה עם צמרו שרי ההוא דנשר מחיים שחטו דמותר צמרו בהנאה כ"ש דשרי ההוא דנשר מחיים: אלא לא בזה התיר. כלומר דבנשר קודם שחיטה תרוייהו שרו ולא פליגי אלא במת שנשר קודם מיתה: מחלוקת. לר' יהודה כדאית ליה בשחיטה דנחלקו ולר' יוסי כדאית ליה דבשחיטה לא נחלקו כשהתירו מומחה את הבכור בעל מום קודם שנשר שערו דר' יהודה סבר דרבנן סברי ודאי דינו להיות מותר לאחר שחיטה הואיל ונשר לאחר שהתירו מומחה. אבל אי שרית ליה שער הנושר אתי לשהוייה לבעל מום בחיים טפי משיעור שנתנו חכמים בפירקין דלקמן דסבר דכל יום ויום נושר משערו ואקבצנו ויהיה לי צמר הרבה ואינו רוצה לשוחטן ושמא יבוא בו לידי תקלה לגוזזו או לעבוד בו בשוגג הלכך אסרי רבנן צמר שנשר קודם שחיטה ורבי יוסי סבר לא גזרי שמא ישהא אלא כיון שהתירו מומחה ואח"כ נשר ושחטו אפילו רבנן שרי אבל לא התירו מומחה קודם שנשר אפילו ר' יוסי מודה דרבנן אסרי ההוא שער שנשר אע"ג דשחטו דכיון שנשר קודם שהתירו מומחה חשוב כמו

רבינו גרשום (המשך)

שנשר מעליו ואסור: בעלי מומין אוסרין בכל שהן משמע שאם יתערב בעל מום במאה קדשים תמימים כולן אסורין: ור' (אסי) [יוסי] אמר יבוקר. איזה הוא בעל מום והשאר מותרין: הכא האי בעל מום אוסר בכל שהוא דקאמר לא בעל מום ממש אלא בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבה בגיזי חולין ושחטו לבעל מום: ומאן תנא קמא. דאמר אסור בכל שהן ר' יהודה ור' יוסי דאמר יבוקר היינו האי ר' יוסי דמתני' דסבר דנשחטו שרו רבנן: לא יבוקר. השתא אם מום קבוע הוא ושחטו מותר ואם מום עובר הוא אסור גיזתו ואע"ג דלא התירו מומחה קודם השרת שער מותר אי מום קבוע וקשיא לריש לקיש דאמר אבל לא התירו מומחה קודם שנשר דברי הכל אסור: לא יבוקר. הדבר אי התירו מומחה קודם שנשר אין אי לא לא: אמרה לשמעתא הא דתריץ רב נחמן בגיזה: מחלוקת. דתנא קמא ור' יוסי בשבדק ולא מצא בעל מום ולא בגזה פליגי אלא בבעל מום גופיה וליכא לאקשויי: ובפלוגתא דר"מ ורבנן. עד שמגיע לסלע. ושוב טהור הכא נמי א"ר יוסי כיון שביקר ולא מצא כולן מותרין ות"ק סבר כר"מ: מחלוקת בשבדק. לאותו בעל מום ומצאו וחייש ת"ק שמא זה שמצא לאו היינו הוא שנתערב ביניהן אלא אחר הוא ואותו שנתערב עדיין לא נמצא הלכך כולן אסורין היינו כר' שמעון בן גמליאל דאמר שתבדק כל השדה כולה דשמא זה קבר אחר וזה שאבד עדיין לא נמצא: ור' יוסי דאמר יבוקר סבר לה כרבי דכיון שמצאו היינו הוא שנתערב: אמר לך. ר' אסי גבי טומאה אפילו ת"ק מודי דכיון שהגיע לסלע טהור דאימא עורב או עכבר נטלה אלא בבעל מום שבדק ולא מצא אפילו רבי יוסי מודי דאסירי דבעל מום להיכא אזל: ואידך רבי חייא אמר לך שמא מום עובר הוה ואיתסי. ואיערב בעל מום בהדייהו ואישכח מי מחזקינן הנך דבדיקי דדרכיהו למיפל בהו מומא הלכך לא דמי לתיבדק כל השדה: שכיח בהו מומא. אף על גב דבדיקי מעיקרא:

מסורת הש"ס

א) עדיות פ"ה מ"ו, ב) לא ואמר ל"ק, ג) [פסחים לד: יומא נז. זבחים ס: מנחות נב. כתובות עה.], ד) פסחים י. נדה סא., ה) פסחים י., ו) עקביא ל"ק, ז) אסרינא מחיים ולא לאחר שחיטה למאן דדריש כו' משעת זביחה ואילך ולא מדכתיב בשר ועוד דשרי כו' ל"ק, ח) חלב והא ה"א ה"ה בשר ולא ל"ק וי"א כמו בשר ולא חלב, ט) כמו על חלב דשרי באכילה מ"מ דם נמי בר אכילה הוא והא ל"ק, י) נ"א שנפסלו, כ) צ"ל דתניא, ל) לעיל טו:, מ) ראוי לדרוש נמי קרא ל"ק,

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה אלא בשיער בכור בעל מום: **(ב)** שם צמר (המדולדל) תז"מ ונ"ב ס"א המדובלל: **(ג)** שם שנראה מן הגיזה וכו' שאינו נראה מן הגיזה: **(ד)** גמ' וחכמים אוסרין אלא בשחטו דברי הכל: **(ה)** שם ואמר רב נחמן: **(ו)** רש"י ושאינו וכו' הגיזה אסור כמו שנשר:

◆

מוסף רש"י

בארעא דחשוכא. בבל שהיא מצולה (יומא נז.) דבבל עמוקה היא דכתיב (ישעיה מד) האומר לצולה חרבי (מנחות נב.). **אמרי שמעתא דמחשכן.** כשאין יודעין טעמו של דבר בודין מלבן טעם שאינו (פסחים לד:). **כל דבר שהיה בחזקת טומאה.** במסכת נדה (סא.) גל טמא (שהיה שם כזית מן המת) שנתערב עם שני גלין טהורין, בדקו אחד מהן ונמצא טהור הוא טהור ושנים טמאים, שנים ומצאן טהורין הן טהורין והשלישי טמא, שלשתן ומצאן טהורים כולן טמאים, שהיה ר"מ אומר כל דבר שבחזקת טומאה לעולם היא בטומאתה עד שיודע לך טומאה היכן היא, וחכמים אומרים בודק בקרקע וחופר עד שיגיע לסלע או לקרקע בתולה שלא זזה ממקומה לעולם, ואם לא מצא תולין ואומרים בא עורב ונטלה, בא עכבר ונטלה (פסחים י.). **שדה שאבד בה קבר.** אין ידוע היכן מקומו (שם). **נמצא בה קבר.** לאחר זמן ואין ידוע אי זהו קבר האבוד בה (שם).

הדרן עלך הלוקח בהמה